

Politikai
röpiratok.

94.

94
730

PEST-JÓZSEFVÁROS VÁLASZTÓIHOZ

CSERNÁTONY LAJOS.

8.

PEST.

LÉGRÁDY ÉS TÉSTVÉREK.

1872.

PEST-JÓZSEFVÁROS VÁLASZTÓIHOZ

✓
CSERNÁTONY LAJOS.

Pest, 1872. ápril 20-dikán.

PEST.

LÉGRÁDY TESTVÉREK.

1872.

Pest-Józsefváros választóihoz !

Tisztelt Polgártársak !

Midőn ezelőtt három évvel, 1869. januárjának 2-ikán, szerencsém volt a mostanihoz hasonló nyilatkozatot intézni önök-höz: nem mulasztottam el jelezni a feladatot, melynél *s e m t ö b b r e s e m k e v e s e b b r e* nem vállalkozom. Nyilatkozatom zárszavai következőleg hangzottak:

„Vezéri szereplést az országgyűlésen részemről hiában várnának. Arra nincs képességem. De ha elég önöknek az olyan képviseltetés, mely elvet nem árul, az ország méltóságának csökkentéséhez nem járul, a nemzet jogaiból egy hajszálnyit sem enged és soha a férfiatlanság terjesztésére szavát nem adja: akkor ígérem önöknek, hogy bennem csalódní ezután sem fognak, akár megválasztanak, akár nem.“

*

Ilyen nyilatkozat után méltóztattak részesíteni engemet önök m á s o d s z o r i s azon megtiszteltetésben, melynél n a g y o b b a t polgártársainak bizalmától senki sem nyerhet, s a melyen t u l, akár jutalmat, akár kitüntetést keresni, az én ambitionom nem terjedt és nem fog terjedni soha.

Most már véget ért m á s o d s z o r i megbízatásom ideje is, s megszűnt részemre a jog, melynek rám ruházott erejénél fogva a nemzeti akarat törvényhozó testületében úgy szólhattam, mint az önök országos érdekeinek és hazafias érzelmeinek képviselője és büszke tolmácsa.

Megfeleltem-e várakozásuknak, azt nem tudom, de tudom azt, hogy bizalmukkal nem éltem vissza, s ígéretemet teljesítettem.

Győzelmet és babért nem mutathatok fel, de ezekkel nem is kecsegtettem önöket irányomban. Én csak arra tettem fogadást, hogy küzdeni fogok Magyarország önkormányzati jogosultságának teljes érvényesítésére, szellemi, anyagi és erkölcsi haladásunk rendszerető harczosai közt egész erőmből,

lelkiismeretesen, félelmetlenül, haszonlesés nélkül. S tettem ezen fogadást az önök előtt is kifejezett tudattal, miszerint a küzdelem, melyre ajánlkozám, nem lesz sem rövid, sem könnyű, s hogy tehetségeim csekélyek és mulékonyak.

Önök tehát keveselhetik eljárásom sikerét, — ha ezt többre számították, mint a mennyiről tőlem kaptak biztosítást, — de nem illethetik szemrehányással sem őszinteségemet, sem hűségemet. Érdemem nincs, de rosztat nem tettem. Diadallal nem dicsekedhetem, de önöket nem árultam el. Az elvek szent zászlója, melyet az önök nevében és nagylelkűségéből tarthattam magasra, nem jelezhet véggyőzelmet elleneink várának ormairól, de nem hiányzott egy csatában sem, előre tört mindig, s nem vesztett el soha. Az elvek ezen szent zászlóját hoztam én vissza becsületesen; és ezért álllok nyugodt önérzettel és hálateljes szívvvel önök előtt, kik rám bizták azt hitteljesen, mert nem tették fel rólam, hogy meggyőződésük magasztos jelvényét bármi okból és akármilyen körülmények közt is elhagyhassam gyáván vagy hitszegetten.

Kire bizzák önök elveik szent zászlójának további lobogtatását: a felett határozottnak önök. Ez nem az én dolgom. Én nem azért voltam és leszek politikai hitvallásomban tántorithatatlan, mert képviselő lettem, s hogy ismét az léhessek, hanem voltam és leszek azért, mert hazám jogai közül egyet sem tartok feladhatónak soha, s hogy nemzetem igaz ügyének előmozdítására tegyek valamicskét én is. Mély köszönettel fogom venni, ha választásuk harmadszor is rám esik, de elveimhez hű maradok, ha választásukra más embert érdemesítenek is. Szerintem Magyarország önkormányzati jogteljességének érvényesítése nem s z e m é l y e s kérdés sem to i l e t t e feladat, hogy változzék az egyéni helyzet és időjárás szerint. Az atillát felvehetni vagy letehetni anélkül, hogy az ember jelleme nyerjen vagy szenvedjen általa; mert hát az igazat meg lehet mondani fekete frakkban is s láttam én már hazug ficzkót czifra mentében is. De a ki leveti elveit — mert hát nem jövedelmeznek neki vagy megunta azokat — az haszontalan és léha ember és pedig annyival ha-

szontalanabb és léhább, a mennyivel szája-
sabb és türelmetlenebb volt az ellenkező
irányban, míg nem adta el magát ennek.

Fentartva tehát magamnak a szeren-
csét, hogy álláspontomat a megoldandó kér-
désekre és jövőendő eljárásra vonatkozólag,
részletesen és előszóval, azok előtt adjam
elé — alkalmilag — a kik a pest-józsefvá-
rosi választók közül harmadszor is ál-
talam ohajtják képviseltetni kerületük or-
szágos érdekeit és hazafias érzelmeit: je-
lenleg csak arra veszek magamnak szabad-
ságot, hogy utaljak a közel multnak né-
mely eseményeire s figyelmeztessem tisztelt
polgártársaimat, párttekintet nélkül, az
előttük álló komoly feladat megfonto-
lására.

Nem ereszkedem az 1869—72-iki or-
szággyűlés tetteinek és mulasztásainak elő-
sorolásába.

Ezt elvégezte az elnök, kinek zárjelen-
tését közölte minden lap. — Abba sem
tartom szükségesnek bocsátkozni, hogy a
viták folyama alatt miként szólottam és
szavaztam. Mindenki tudja önök közül,
hogy teljes lelkemből azon párthoz tarto-

zom, mely — Ghyczy Kálmán és Tisza Kálmán vezérlete alatt — hazánk önkormányzati jogosultságának teljes érvényesítését tűzte ki feladatául s e feladatot törvényes uton, az alkotmány fokozatos javítása által, az idő és körülmények szerint, erélyesen, de eszélyesen, tántorithatatlanul, de elhamarkodás nélkül törekszik megoldani.

E párt nem ellenzett semmi jót s megtagadta támogatását minden rosztól. Eljárásához csatlakoztam tehát én is minden kérdés felett s jelen voltam minden ülésben és fontos szavazásnál. De ezenkívül is, sőt folytonosabb és nyilvánosabb tanuságot tett politikai nézeteimről és magamtartásáról, önök s az egész ország előtt, az általam szerkesztett és vezetett Ellenőr, melynek minden lapjáért felelős vagyok. Mellözöm tehát — mint köztudomásu és felesleges dolgot — hogy mit, miért és mily szellemenben tettem.

Van azonban a lefolyt országgyűlés mozzanatai közt néhány, melyekre ismételve is felhivandónak tartom a választók kiváló figyelmét.

Elismerem, hogy az országgyűlés tett jót is. — Eltörülte — Irányi Dániel indítványára — a testi büntetések azon gyalázatos nemét, mely ellen fellázadt az emberi méltóság érzete minden civilizált országban. — Rendezte az urbéri kapcsolatból fenmaradt viszonyokat. — Bőkezű volt az ország fővárosának egészségi és szépségi emelésére. — Nem fukarkodott a vasutak kérdésében, melyekre — eltekintve most némely vállalatok eredeti és kezelési botrányaitól — sártengeres hazánk anyagi öszszes érdekeinek legnagyobb szüksége volt.

Nem tagadom én ezen fejlődést és emelkedést, mert nem szoktam buta dolgokat állítani. Az elősorolt intézkedések mind jók és kifizetik magokat az országra nézve üdvösen. S mindez intézkedéseket pártolta készséggel a baloldal is, melyet vádolni szokott a lelkiismeretlen koholmányok ámitó bandája, hogy lehetetlenné teszi a reformokat.

Fájdalom! nem tehetette mindig lehetetlenné még azt sem, a mit ellenzett, mint kártékonyt és veszedelmest. Mert ha tőle függött volna, akkor az alsó birák kine-

vezése, a törvényhatóságok virilismusa, az erdélyi unió királyi biztossága iránti kormányjavaslatok nem jutottak volna törvényes erőre.

A mit pedig az ellenzék sürgetett folytonosan — mint valóban és rendkívül fontos reformokat — nem szavazhatta meg sem a hitfelekezetek egyenjogúságára kívántató törvényjavaslatot, sem a főrendiház rendezését, sem a magyar nemzetibank létesítését, sem a polgári házasság behozatalát, sem a főváros rendezését, mert hát ezeket a kormány nem hozta a képviselőház határozata alá soha.

Hogy milyen reformot gátolt meg az ellenzék, midőnmódjában állott, mindjárt elmondom. Előbb azonban egy pár észrevételt adok elő azon eljárásra vonatkozólag, melyet korunk legnagyobb eseménye, a német-francia háború kezdetén és folytatában követtek a pártok.

Mindenki emlékezhetik, hogy a jobboldali sajtó mily szenvedélyesen izgatott

Németország ellen s a háboruba elegyedésünk mellett. S mindenki emlékezhetik, hogy ezen gonosz izgatás és hetvenkedő poltroneria politikájával szemben, — mely, ha érvényesülhete, Oroszország hadait hozta volna nyakunkra rögtön — mily erélyesen és sikeresen küzdött a semlegeség békepolitikája mellett az egész baloldali sajtó. S ezen ellentétes szellem uralkodott a képviselőház két oldalán is. A többség kész volt a háboruba vezető politika támogatására, mihelyt ilyenre követelte volna engedelmes szavazatát a kormány. A kisebbség határozottan és ismételve hangsúlyozá — Tisza Kálmán felszólalásai által — a békepolitika szükségességét hazánk s a monarchia életérdekeire nézve. Szerencsére gr. Andrássy Gyula kormányelnök ur bölcsőbb volt mint pártjának nagy többsége s igazat adott azon ellenzéknek, melyről a jobboldali koholmányok fennebb is érintett mesterei terjeszteni szokták a nyomorult rágalmat, miszerint politikájával csak zürzavart akar teremteni, hogy ez ál-

tal vergődhessek hatalomra; mintha bizony a z a h á b o r u, melybe a kormányajtó örült izgatásai akarták hajtani a monarchiát, egyébre vezethette volna hazánkat s a dynastiát, mint a legrettenetesebb chaosba!

Nem hiszem, hogy polgártársaim közül kárhozzatná valaki az ellenzékét azon magatartásért, mely nélkül valószínű, hogy Németország ellen háboruba vitték volna monarchiánkat is, s most nem az általános választások előtt állana nemzetünk, hanem hazánk romjain az ellenség.

A mit az ellenzék ezután még meggátolhatott, s ezuttal a kormányelnök akaratja ellenében is, az volt azon két reform-javaslat, mely az országgyűlés végén hozatott tárgyalás alá. Tudva van, hogy ezen eredeti reformjavaslatok egyike által körülbelül százezer polgár vesztette volna el szavazati jogát, míg a másik által a megmaradott választók nyerték volna meg a kiváltságot, miszerint képviselőiket nem három, hanem öt évre ruházzák fel teljhatalommal. E két reformjavaslatot buktatta meg az

ellenzék kitartása. K i b e s z é l t e ő k e t a z i d ő b ől, a házszabályok határai közt s a siker bizonyossága iránti tudatának kötelességénél fogva. S mit akart ezzel elérni a baloldal? Nem többet, mint azt, hogy a kérdésbeni két törvényjavaslatra nézve is a l k a l m a t s z e r e z z e n az ország választóinak akaratuk kijelentésére. H a t e t s z i k a nemzetnek a jogait megszorító r e f o r m i s: megkaphatja, mihelyt törvényhozó t ö b b s é g e t küld ismét a jelenlegi kormány-politika rendelkezésére. De ha nem akar hallani az i l y e n reformokról, akkor válaszszon törvényhozó többséget a b a l o l d a l i r e f o r m j a v a s l a t o k érvényesíthetésére.

Mindezek alapján bátor vagyok előadni önöknek, tisztelt polgártársaim, a fenebbiekből kivonható tanuságot.

Ne feledjék önök a nagy horderejű tényt, miszerint h á r o m é v r e adnak t e l j h a t a l m a t képviselőjüknek, ki aztán belátása, lelkiismeretessége, de mindenetre tetszése szerint fog járulni — szavával is szavazatával is — mindazon törvények alkotásához, melyek az önök éle-

te és vagyona, saját és gyermekeik szelle-
mi és anyagi létele felett határoznak. S ha
megujul az előbbi többség, akkor ez
meghozza önöknek a törvényt, mely szerint
képviselőjüket nem három, hanem öt évre
lesznek kötelesek teljkiatalommal ruház-
ni fel.

Ezen három, — vagy ha az ország-
nak tetszik, öt év alatt az önök képviselő-
je, h a r o s z e m b e r, eladhatja önöket
minden szavazatával. pénzért, részvényekért,
hivatalért, kilátásért, czimért, hiúságból,
egy szóval m a g á n érdekeinek előmozdi-
tása végett. Megszavazza a h á b o r u - p o -
l i t i k á t is, mihelyt profitot remél belőle
magának. S ha romlást hoz önökre vala-
mely szavazat eredménye s nyugtalankodni,
tán lázzadozni is kezdenek ellene: az önök
képviselője — h a r o s z e m b e r — meg-
szavazza nyakukra a királyi biztost s az
ostromállapotot is; s tán épen az ő szava-
zata által dőlhet el, hogy meglődözzék-e
önöket a legujabb szerkezetű hátultöltőkkel,
melyeket valamint a kir. biztos kalpagját
is — jegyezzék meg ezt jól — önöknek
róvják fel a budgetben. Önök elégedetlen-

kedhetnek, zugalódhatnak, bőszülhetnek, de nem fognak segíteni sorsukon, mert ha képviselőjük elég g é r o s z e m b e r a r r a, hogy mitsem törődik az önök érdekeivel és becsülésével, akkor bizony nem fog törődni az önök demonstratióival sem.

Midőn tehát eljön a szavazás ideje, gondolják meg jól, valjon olyan ember-e jelöltjük, a kinek l e l k i i s m e r e t e s s é g é b e n, — mert ezen fordul meg minden — megbízhatnak önök három ézre. Mert ö n ö k c s a k a z o n e g y p e r c z b e n urai sorsuknak, midőn szavazatukat beadják. Mihelyt ezen tullestek, három évig kell várniok, míg ismét megnyernek e g y p e r c z e t a k a r a t u k t u d a t á s á r a. És bár áthatva lehetne ez igazság érzetétől az egész nemzet, mert akkor megértené minden kerület, hogy a választás nem tréfa s hogy saját vesztére szavaz minden polgár, ki jellemtelen, elvtagadó, haszonleső, egy szóval megbizhatlan embernek ad törvényhozó hatalmat, m i n d e n e f e l e t t, hosszú időre.

Fogadják önök, tisztelt polgártársaim, pártkülönbség nélkül, változhatatlan hála-

érzetemet a kitüntetésért, melyben két ízben méltóztatott részeltetni becses bizalmuk. S legyenek meggyőződve, hogy bárki legyen is országgyűlési képviselőjük: én maradok az önök lekötelezett és tisztelő polgártársuk a míg csak élek.

Pest, 1872. apr. 20.

Csernátony Lajos.

